

Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft

Faxonius limosus (synoniem *Orconectes limosus*)

Laatste update: 26-7-2022

De gevlekte Amerikaanse rivierkreeft is een relatief kleine soort kreeft, gewoonlijk met een lengte tot maximaal 10 cm (exclusief scharen). De kreeft heeft een veldje stekels op de 'wang'. Recent vervelde dieren hebben wijnrode vlekken op het achterlijf. Deze vlekken kunnen donkerder worden en dan lijkt de gevlekte Amerikaanse rivierkreeft sterk op de inheemse Europese rivierkreeft.

De soort lijkt het meest op de geknobbelde Amerikaanse rivierkreeft (*Faxonius virilis*), maar verschilt hiervan door de wangstekels en het kleurpatroon. De geknobbelde Amerikaanse rivierkreeft heeft nauwelijks ontwikkelde wangstekels. Een overzicht van de verschillende soorten rivierkreeften in ons land vindt u [hier](#).

Foto: Bram Koesse ([Nederlands Soortenregister](#))

1. Aanwezigheid en effect in Europa

Stand van zaken in 2022

De gevlekte Amerikaanse rivierkreeft is wijd verspreid in Europa, onder andere in Nederland, België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Letland, Litouwen, Oostenrijk, Polen en Verenigd Koninkrijk. De gevlekte Amerikaanse rivierkreeft kan zich vestigen in heel Europa.

Effect op biodiversiteit en ecosysteem

De gevlekte Amerikaanse rivierkreeft was de eerste uitheemse rivierkreeft in Nederland die de kreeftenpest heeft meegebracht. De kreeft is zelf niet gevoelig voor deze schimmel, maar de tegenwoordig zeer zeldzame inheemse rivierkreeft wel. Dit heeft geleid tot het bijna uitsterven van de inheemse rivierkreeft. Samen met de Californische rivierkreeft vormt de zeer talrijke aanwezigheid van de gevlekte Amerikaanse rivierkreeften in Europa nog altijd een grote belemmering voor het herstel van de inheemse rivierkreeften.

De gevlekte Amerikaanse rivierkreeft eet, net als de andere uitheemse rivierkreeftsoorten, onderwaterplanten en maakt ze kapot. Dit heeft negatieve gevolgen voor inheemse soorten die afhankelijk zijn van deze planten, zoals diverse soorten vissen, amfibieën, kevers en vogels die broeden in waterplantenvegetaties. Deze negatieve effecten treden waarschijnlijk niet op grote schaal, maar vooral lokaal op.

Effect op ecosystemendiensten

De graafactiviteiten van de gevlekte Amerikaanse rivierkreeft vormen een potentiële schadepost voor boeren en waterschappen als oevers en beschoeiingen worden aangetast. Graafactiviteiten kunnen leiden tot oeverafkalving en tot verslechtering van de waterkwaliteit door bijvoorbeeld baggeraanwas.

Door de graaf- en graasactiviteiten van de kreeften raakt het water troebel en komen er veel meer voedingsstoffen (nutriënten) in het water. Dit is zeer ongewenst in wateren die juist helder moeten zijn. De kreeften kunnen ook sommige natuurherstelprojecten belemmeren. Door de schade die ze aan waterplanten kunnen toebrengen, zorgen de uitheemse rivierkreeften ervoor dat verlanding moeizamer optreedt.

Door de negatieve impact op vissoorten kan schade optreden bij de commerciële binnenvisserij en de sportvisserij. De visserij kan bovendien schade ondervinden doordat ze aas stelen en gevangen vissen eten. Er kan ook tijdverlies optreden door sorteren van vis en kreeften.

Aan de andere kant kan de bevissing van gevlekte Amerikaanse rivierkreeften op zichzelf commercieel interessant zijn.

Overige effecten

Er is geen effect bekend op de volksgezondheid, de kreeftenpest is niet gevaarlijk voor mensen. Kreeften kunnen op land lopen en in tuinen, speelplaatsen en zelfs in huizen komen. Dit kan overlast opleveren.

Deze effecten waren aanleiding voor plaatsing van de gevlekte Amerikaanse rivierkreeft op de [Unielijst](#) van [EU-verordening 1143/2014](#).

2. Aanwezigheid en effect in Nederland

Stand van zaken in 2022

De gevlekte Amerikaanse rivierkreeft is in de 19e eeuw in Duitsland gekomen en heeft zich verspreid naar Nederland. Deze soort is ook herhaaldelijk uitgezet.

Effecten

Zie onder '1. Aanwezigheid en effect in Europa'.

3. Wet- en regelgeving

De gevlekte Amerikaanse rivierkreeft staat sinds augustus 2016 op de Unielijst van invasieve exoten ([EU-verordening 1143/2014](#)). Een soort die op de Unielijst staat mag onder andere niet meer worden verhandeld en gehouden in EU-lidstaten. Verder geldt voor lidstaten de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen, te verwijderen, of als dat niet lukt, zodanig te beheersen dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Deze soort is opgenomen in de [Vrijstelling](#) bevissing Chinese wolhandkrab en uitheemse rivierkreeften. Daardoor is in Nederland (commerciële) bevissing en transport van levende kreeften voor consumptie mogelijk. Hierbij gelden wel voorwaarden. Zo moet voorkomen worden dat dieren zich kunnen voortplanten, ontsnappen en verspreiden tijdens de bevissing, de opslag, de handel, het transport, het houden en het gebruik van de betrokken dieren.

4. Wat te doen?

Particulieren en dierentuinen die deze soort al als huisdier in bezit hadden voordat de Unielijst van kracht werd, mogen de dieren blijven houden totdat ze een natuurlijke dood sterven. Voorwaarden zijn wel dat de dieren niet kunnen ontsnappen en dat men zorgt dat ze zich niet kunnen voortplanten.

Meldingen van de gevlekte Amerikaanse rivierkreeft in de natuur kunnen worden doorgegeven via waarneming.nl.

Alleen in een vroeg stadium van de invasie kan de soort verwijderd worden en meestal alleen in gesloten systemen (bijvoorbeeld een poel). De omvang van de populatie kan beperkt worden door onder andere het uitzetten van vissoorten die rivierkreeften eten en door middel van wegvangen. Meer informatie over deze en andere mogelijke managementmaatregelen staan in dit [rapport](#).

5. Meer informatie

Oorsprongsgebied

De gevlekte Amerikaanse rivierkreeft komt oorspronkelijk uit Noord-Amerika.

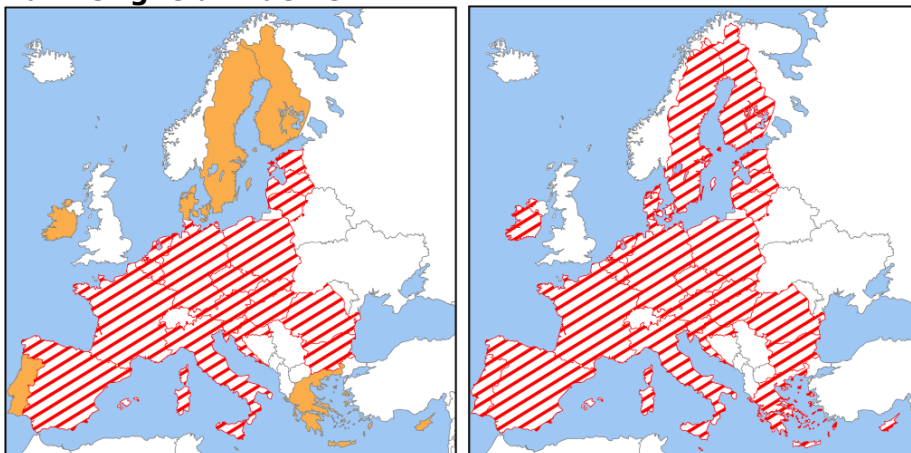
Habitat

De gevlekte Amerikaanse rivierkreeft is een tolerante soort die zich kan vestigen in een groot aantal habitats. De rivierkreeft heeft een voorkeur voor grote, turbulente en voedselrijke wateren, zoals de grote rivieren, kanalen, petgaten en zandwinplassen. Ze komen niet voor om brak water en ook niet in water met een pH lager dan 5.5.

Introductieroute Europa

De gevlekte Amerikaanse rivierkreeft is vroeger geïmporteerd voor consumptie. Tegenwoordig wordt alleen het vlees geïmporteerd. De gevlekte Amerikaanse rivierkreeft werd nauwelijks verhandeld, waarschijnlijk vanwege de geringe omvang, waardoor deze soort voor consumptie minder gewild is. In zowel Frankrijk als Duitsland is deze rivierkreeft uitgezet voor consumptiedoeleinden, wat de basis is geweest voor de kolonisatie van grote delen van Europa. Een andere mogelijke introductieroute was de handel in aquariumsoorten, de omvang van de handel was beperkt.

Aanwezigheid in de EU

Links: Gevestigd in de EU in 2019 (rood gearceerde landen), rechts: mogelijke vestiging in de EU (rood gearceerde landen). In oranje zijn de overige EU-lidstaten aangegeven. Bron: [CABI, 2019](#). [Faxonius limosus](#).

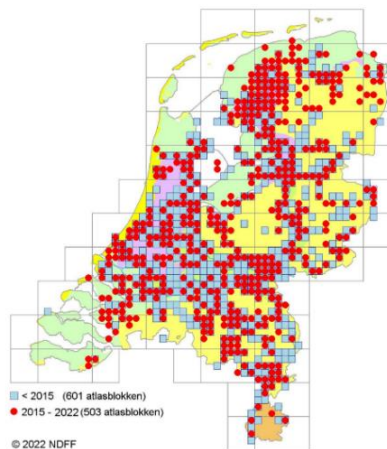
Introductieroute Nederland

De gevlekte Amerikaanse rivierkreeft is op eigen kracht vanuit Duitsland Nederland binnengekomen. De kreeft lijkt zich vanuit de grote rivieren grotendeels op natuurlijke wijze door Nederland te hebben verspreid. Verder vindt verspreiding plaats door bewuste uitzetting en in het verleden ook door onbewuste uitzetting door verwarring met de bedreigde inheemse rivierkreeft. Door baggerwerkzaamheden kunnen de kreeften ook worden verspreid.

Aanwezigheid in Nederland

Stand van zaken in 2022: de kreeft is wijdverspreid over Nederland.

Eerste waarneming in de Nederlandse natuur: 1968

Verspreiding van de gevlekte Amerikaanse rivierkreeft. Bron: verspreidingsatlas.nl

Kans op introductie, vestiging en verspreiding

Sinds 2010 is het in Nederland verboden de gevlekte Amerikaanse rivierkreeft uit te zetten in binnenwateren. De kans op introductie in Nederland is verder verminderd sinds de plaatsing op de Unielijst in 2016.

De gevlekte Amerikaanse rivierkreeft heeft zich al gevestigd in Nederland. De berekende snelheid waarmee een populatie uitbreidt is 5 km/jaar (naar 1 richting). Het is de meest voorkomende uitheemse rivierkreeft. De gevlekte Amerikaanse rivierkreeft verplaatst zich vooral via water, nauwelijks over land.

6. Risicobeoordeling

[Europese risicobeoordeling](#)

[Nederlandse risicobeoordeling](#)

7. Bronnen

- CABI, 2019. *Faxonius limosus*. In: Invasive Species Compendium. Wallingford, UK: CAB International. Bezocht op 23-5-2022.
- Koese B, 2021. Even voorstellen: de Nederlandse rivierkreeften. *De Levende Natuur* 122(4): 127-133.
- Kouba A, Petrusek & P. Kozák, 2014. Continental-wide distribution of crayfish species in Europe: update and maps. *Knowledge and Management of Aquatic Ecosystems* 413, 05.

- Lodge DM, Deines A, Gherardi F, Yeo DC, Arcella T, Baldrige AK, et al. 2012. Global introductions of crayfishes: evaluating the impact of species invasions on ecosystem services. *Annual Review of Ecology, Evolution and Systematics* 43, 2012.
- Nederlands Soortenregister. [Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft](#). Bezocht op 23-5-2022.
- Soes DM & B. Koese, 2010. [Nederlandse risicobeoordeling uitheemse rivierkreeften](#)
- [verspreidingsatlas.nl](#) Bezocht op 23-5-2022.